

„Východiska aktualizace bezpečnostní strategie ČR 2011“

Interní workshop, 15. 2. 2011, Karolinum, Praha

realizovaný v rámci projektu výzkumu, vývoje a inovací „Trendy, rizika a scénáře bezpečnostního vývoje ve světě, Evropě a ČR – dopady na bezpečnostní politiku a bezpečnostní systém ČR“ (VG20102013009)

Shrnutí

Workshop zahájil svým vystoupením vedoucí Střediska bezpečnostní politiky CESES FSV UK Miloš Balabán. Doktor Balabán na úvod zdůvodnil, že nastala doba pro aktualizaci Bezpečnostní strategie ČR, neboť od přijetí poslední strategie v roce 2003 došlo v bezpečnostním prostředí k řadě významných změn. Některé z nich přitom nejsou v českém prostředí ani dostatečně reflektovány jako například Milošem Balabánem uvedený případ ekonomické bezpečnosti v kontextu zvyšující se angažovanosti ČLR v Evropě. **Během procesu aktualizace bezpečnostní strategie si musíme odpovědět na řadu zásadních otázek: v jakém světě žijeme, jaké faktory a aktéři ovlivňují naši bezpečnost, či jak překonat rezidua ovlivňující naši bezpečnostní politiku.** Hlavním problémem je přitom nízká úroveň respektování jakýchkoliv strategií.

Příprava bezpečnostní strategie by podle doktora Balabána měla být využita k co nejširší diskuzi o bezpečnosti ČR. Taková diskuze v současnosti stále v dostatečné míře neprobíhá. Zásadní roli v tom hraje i řada skandálů v příslušných rezortech, které odvádějí pozornost od žádoucích koncepčních diskuzí. Miloš Balabán však ocenil probíhající snahu MZV o zapojení širší odborné komunity.

Na Miloše Balabána navázal předseda sněmovního Výboru pro obranu a bezpečnost František Bublan. Ten uvedl, že termíny pro přípravu bezpečnostní strategie jsou poměrně krátké. Příslušné parlamentní výbory mají dokument dostat v červnu, v červenci ho má posoudit Bezpečnostní rada státu a následně má být předložen Parlamentu. František Bublan rovněž vyslovil jisté pochybnosti o fungování koordinace mezi zásadními rezorty, tedy Ministerstvem obrany a Ministerstvem zahraničních věcí.

Z hlediska přípravy strategie se František Bublan vyslovil proto, abychom před tím, než vytyčíme hrozby pro ČR, popsali a zvážili trendy a faktory v novém světě. Například během hospodářské krize bylo možné mezi státy vysledovat tendenci hájit především vlastní zájmy. **I v tomto kontextu je proto třeba nejprve předvídat a analyzovat a až podle toho se připravit.**

Bývalý ministr obrany Luboš Dobrovský varoval, že to, co chceme v bezpečnostní strategii bránit, je příliš materiální a málo se vztahuje k občanům. Přitom občanské svobody, které v současnosti máme, nejsou podle Dobrovského samozřejmostí. Luboš Dobrovský také uvedl několik praktických bodů spojených s tvorbou bezpečnostní strategie. **Především je otázkou, jak moc se bude muset vláda řídit přijatou strategií.** Na bezpečnostní strategii se podle něj nesmí spěchat. V současnosti rovněž chybí analýza bezpečnostního prostředí, a také podle Luboše Dobrovského stojí za to zvážit, zda a jak zvýšit funkčnost Bezpečnostní rady státu. **Naší prioritou by mělo být posílení české pozice v NATO a EU.**

V navazujícím vystoupení varoval bývalý velitel sil podpory a výcviku generál Jiří Halaška před nestabilitou v armádě. Klíčovým problémem je, že nejsme schopni vymezit a uřídit ani to, co vše se bude dít během příštího roku. Dlouhodobé plány se nedodržují, ačkoliv je možné uvést některé úspěchy, jako například profesionalizaci armády. **Do budoucna pak je pro armádu především potřeba definovat její roli a stanovit závazné cíle.**

Profesor Otto Pick se ve svém příspěvku postavil za předchozí vystoupení Luboše Dobrovského. Musíme si stanovit, co vlastně chceme zabezpečit. **U bezpečnostní strategie pak musíme rovněž určit, pro koho ji píšeme.** Pokud chceme angažovat občany, měli bychom hovořit především o jejich

bezpečnosti. Výslednou bezpečnostní strategií by pak neměl charakterizovat popis „samá fráze, samá hantýrka“. Naším největším ohrožením je totiž podle Picka samotná labilita našeho společenského systému. Zároveň je třeba definovat a hierarchizovat hrozby a rovněž definovat cíle bezpečnostní politiky. Česká republika by měla spoluvytvářet vznikající bezpečnostní politiku EU.

Na profesora Picka pak navázal náměstek generálního ředitele Hasičského záchranného sboru ČR brigádní generál Miloš Svoboda. Ten zpochybnil dominantní přesvědčení, že se rozdíly mezi vnitřní a vnější bezpečností stírají. Zároveň se podle něj nemůžeme pouze spoléhat na zahraniční spojence. **Stejně tak se nemůžeme spokojit s tím, že některá složka systému dnes funguje. Aby totiž fungovala dál, je třeba jí podporovat a udržovat.** V bezpečnostní strategii je podle Miloše Svobody třeba vyvážit obecnost a konkrétnost a vyhnout se tomu, aby diplomatické formulace převážily na úkor její srozumitelnosti.

Po výše zmíněných úvodních příspěvcích následovala diskuze, kterou otevřel politický ředitel MZV Pavel Fišer. Ten uvedl, že pro práci na bezpečnostní strategii není nekonečně času, zásadní faktor představuje také souběžná práce na Bílé knize o obraně. Antonín Rašek následně uvedl, že ho překvapuje, že se po osmi letech připravuje aktualizace bezpečnostní strategie a nikoliv strategie nová. Také připomněl problém s naplňováním strategie. Například v diskuzi o umístění radarové základny nebyla o platné bezpečnostní strategii v podstatě řeč. **Generál Rašek vyjádřil obavu, že bezpečnostní strategie bude napsána, čímž se splní úkol a nebude na ni dále brán příliš ohled.** My však podle něj potřebujeme, aby strategie byla základem pro další práci. V návaznosti varoval Luboš Dobrovský, že debata vede k prohloubení rozporů. Bezpečnostní strategii podle něj musí sebedovědomě sestavit sebedovědomá vláda. V reakci na to oponoval profesor Pick s otázkou, kdy ČR takovou vládu měla. Volební systém nám podle profesora Picka takovou možnost nedává.

Pavel Štalmach v diskuzi uvedl, že si musíme ujasnit, k čemu text vytváříme. Pokud bude obecný, neměl by být nazván strategií, ale vizí. K časovému harmonogramu se Pavel Štalmach domnívá, že jeho případné nedodržení by nepředstavovalo zásadní problém. S tímto názorem polemizoval Zdeněk Borkovec, podle kterého se nacházíme v časové tísní, protože se vláda snaží zkrátit čas mezi vydáním Bílé knihy o obraně a Bezpečnostní strategie ČR. I podle Zdeňka Borkovce pak především potřebujeme jednoduchý text. Docent Josef Janošec upozornil, že pozitivem je sám o sobě fakt, že se o problémech bezpečnostní strategie začíná mluvit. Otázkou pak je, zda bezpečnostní strategie zůstává základním dokumentem bezpečnostní politiky. Rostislav Richter z Institutu ochrany obyvatelstva Lázně Bohdaneč varoval, že ČR chybí systém bezpečnostního plánování. **Jako zdroje pak není možné vnímat pouze finance, ale také lidský potenciál.** Na závěr diskuze (z níž jsou uvedeny vybrané body) pak navrhl Miloš Balabán, aby byla **legitimita dokumentu posílena jeho schválením Parlamentem ČR.**